

# Te Âua Ôrometua no Heremona, e vāhi tītoraa māramarama ānei e aore ia e vāhi tāuàparaura e faanahoraa parauatua ānei ?

**O**ia mau, ua riro te Âua Ôrometua no Heremona ei vāhi e ei tau no te faa-neine i te mau òrometua a te E.E.P.F. Te hinaaro nei rā te manaò, nā roto i teie maa pāpairoa iti, e iriti atu i te hoë o te mau manaönaöraa rahi e te mau tautooraa tutuu ôre a te mau òrometua haapii, oia te parau no te faatumuraa manaö (hypothèse de travail) e no te nāoà-parau (méthodologie).

Hou aë te mau pipi a ë ai i roto i te Âua Ôrometua, i faariro noa na te tahī pae rahi o rātou ia Heremona ei vāhi i reira rātou e tītōhia i te ite e te paari. Ia ë aë mai rātou i roto i te ao no Heremona, e hitimaüe vētahia i te hiroårōraa e e fā è roa teie e tītauahia nei ia rātou. Oia hoï aita rātou e anihia nei e tui i te mau ite e te mau paari ei hei aë no rātou no to rātou tōrōå òrometua, ë maemae noa hoï te reira hei ia tae anaë i roto i te pāroita mātāmua. Te pihiia nei rā rātou ia faaitoto i te *haamau i te tahī faatumuraa manaö e te faanaho hoi i te tahī nāoàparau ei tautururaa ia rātou i roto i ta rātou tāviniraa*.

## I mua i te hoë faatumuraa manaö

No te mea e tiāraa piahi to te pipi, e tuuhia o ia i mua i te mau pāpairoa rau a te mau metua o te faaroo, te mau taata tuatāpapa no te Ètārētia e tae noa atu i ta te tahī atu mau taata tuatāpapa eere i ta te faaroo : ta na pāimira, eere ia te māimira, e te pāpai-faahou-raa mai i te mau haapiiraa a teie mau taata tuatāpapa, o te heheuraa rā e te faaiteraa mai hoï e e aha te faatumuraa manaö i faaohipahia e terā e terā taata tuatāpapa, mā te fāito i te paari e te paruparu o terā e terā faatumuraa manaö no te oraraa faaroo èvaneria.

## E aha mau na te faatumuraa manaö ?

O te hoë ia parau i mātitia e te hoë metua no te faaroo e aore ia te hoë taata tuatāpapa i te pae no te Pīpīria ānei, no te parauatua ānei e aore ia no te tahī tuhā taaë ānei no te oraraa o te taata. Oia te hoë parau tei riro ei àuvaha no te hoë parau-mau tei fāriihia ei ôhipa tei tupu mau ihoä e ei parau tiāturihia o tē ôre rā e tiā i te hoë iti noa aë reo taata nei ia parau ia au i to na oia-mau-raa, maoti rā nā roto anaë ia i te parau faatāipe, parapore, uhotātau (*mythe*) (ah 2 Tōrīnetia 12,4). O teie parau àuvaha te ravehia ei faatumuraa manaö na te hoë taata.

Ei hiòraa : te paraumau ra te *faaroo o te Metia* (Taratia 2,16), oia to te Atua fārerei-roa-raa mai i te taata nei nā roto i te Metia e te Vāruå Moå, to na parau àuvaha, to na faatumuraa manaö, o te parau ra ia te faaoraraa i te faaroo anaë (Rōma 1,17).



Te tīai māira te nunaa.

Na teie faatumuraa manaö e àuvaha i te parau no te oraraa faaroo mā te faaite māite i te pohe o te taata hara e te rahu-faahou-raa-hia te taata âpī, te mau Pāpairoa pīpīria ei parau ture e ei parau èvaneria. Na teie faatumuraa manaö e rēni i te patura i te hoë ihi parauatua (*savoir théologique*) no te oraraa faaroo, mā te ite e e tiā roa i te tahī atu mau ihi i te uiui mai e te faahapa mai, e mā te ite atoà e eita e tiā i teie ihi parauatua ia faariro ia na ei paraumau no te tāatoarāa o te mau tuhā atoà o te mau ihi ite-vānaa (*savoirs scientifiques*), e, mā te ara atoà hoï e te vai ra te taime e fārerei atu teie ihi parauatua, i muri aë i te ôhipa a te faaroo o te Metia, i te tahī faaohipaa no ta na hiòraa e ta na paraura i te parau o te Atua, o te Metia, o te taata faaroo, o te Ètārētia, o te ora, o te pohe, etv.

## Elaha rā tātou e haamoemoeā ia tātou e aore ia ia vētahia

Inaha no te pāpairoa i te hoë ihi parauatua e tae noa atu i te faaohipaa i te reira pāpairoa, te tītau atoà nei te taata-pāpai i te tahī atu mau ihi no rāpae mai i te oraraa faaroo. Aita teie tītauraa e faaupootiā nei i te faatumuraa manaö a te taata e aore to na e faaroo èvaneria, te tauturu nei rā i te taata tuatāpapa parauatua ia patu i ta na ihi parauatua ia au i ta na faatumuraa manaö e ia au i te tūramaraa a te mau ihi o ta na i tītau ei tururaa i ta na tuatāpapa.

Te tahī hiòraa poto noa : te parau ra " e aroha te Atua ", hou aë te tau no te mau mitionare mātāmua, i roto i te hiroå o te mau Māohi, aore e auraa faaroo èvaneria to teie nā taò " aroha " e " Atua ", ua tītau rā te mau mitionare i teie nā taò māohi no te àuvaha i te parau e te huru no te Atua e heheu mai nei ia na nā roto i te Metia i te taata nei.

## Te faanahoraa i te hoë nāoàparau

I te mea e i ite mai na tātou e te faatumuraa manaö eere ia no te faahei i te piahi, te pipi e te òrometua, no te tauturu rā i te tāvini ia hiroårōa e tei mua o ia i te hea huru Atua i te pureraa, te árueraa, te aôraa, te pāpetitoraa, te haapapūraa i te pāpetitoraa, te faatiàraa i te ôroå a te Fatu, te heheuraa i te Pīpīria, te haapiiraa, te faaiteraa e te tāviniraa, e no te tauturu hoï ia na ia hāroårōa i te huru Atua e parau mai nei nā roto i te hoë ānei parauatua e aore ia te hoë ānei taata faaroo.

No te reira tārēni rahi, e tītauahia te piahi ia faanaho i te hoë nāoàparau ei faaiteraa i to na áravihia i te tuu i te mau uiraa faufaa e te mau ámaa pāhonoraia au i te faaohiparaa i te mau faatumuraa manaö o te mau taata tuatāpapa o ta na i faaohiparaa i te reira mau faatumuraa manaö, e ia au atoà hoï i ta na mau manaönaöraa.

Te taime no te vauvauraa i ta na parau pāpai, i reira e fāitohia ai te áravahie e te paruparu o te faatumuraa manaö o ta na piahi i māiti ei pou e ei reva no ta na parauatua, e fāito-atoà-hia ai te pāutuu-tu e te rarere o te nāoàparau i faaohipahia e teie piahi.

E maa rāvēa iti teie, i pihai iho i te parau no te faaroo o te pipi e te parau no to na tītau-raa-hia, ei tautururaa i te piahi ia mau i te tiāmāraa èvaneria i mua i te mau faatumuraa manaö e te mau nāoàparau, e ia matara māite hoï i roto i ta na tāviniraa.

Thiri Lucas